

***МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДЗ «УКРАЇНСЬКА ПРОТИЧУМНА СТАНЦІЯ»***

Інформаційне повідомлення

**ЕПІЗООТИЧНА АКТИВНІСТЬ
ПРИРОДНИХ ВОГНИЩ ЧУМИ НА ТЕРИТОРІЇ КРАЇН
СПІВДРУЖНОСТІ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ
В 2009 РОЦІ**

Сімферополь - 2010

У системі профілактики чуми головне і визначальне значення має епідеміологічний нагляд, одної з складових частин якого є спостереження за епізоотичним станом у природних вогнищах, що виконується протичумними закладами шляхом епізоотологічного обстеження з метою своєчасного отримання інформації про наявність епізоотій чуми.

В ДЗ «Українська протичумна станція» МОЗ України створена комп'ютерна база даних по епізоотичній активності природних вогнищ чуми в країнах Співдружності Незалежних Держав (СНД). Для її формування використані щомісячні повідомлення Протичумного Центру Потребнадзору Російської Федерації про виявлення епізоотій чуми в природних вогнищах країн СНД. За допомогою комп'ютерної бази проаналізована епізоотична ситуація, що склалася в природних вогнищах чуми країн СНД протягом 2009 року.

Природні вогнища чуми встановлені на території дев'яти країн СНД – Російської Федерації, Республіки Казахстан, Республіки Узбекистан, Республіки Туркменістан, Республіки Таджикистан, Республіки Киргизстан, Республіки Азербайджан, Республіки Вірменії й Республіки Грузії.

На території цих країн розташовано 16 природних (46 автономних) вогнищ чуми, які (по родам головних носіїв збудника чумного мікроба) прийнято поділяти на типи:

- **ховрахового** (Центрально-Кавказький, Прикаспійський степовий, Тувинський, Забайкальський),
- **піщаночого** (Середньоазіатський пустельний, Прикаспійський піщаний, Закавказький рівнинно-передгірний, Приараксинський, Волго-Уральський піщаний),
- **норицевого** (Закавказький високогірний, Східно-Кавказький гірський, Гисарський),
- **бабакового** (Тянь-Шанський, Алайський, Таласький),
- **пищухового** (Гірсько-Алтайський).

В 2009 р. епізоотії чуми були зареєстровані серед гризунів у її природних вогнищах, що знаходяться у **Республіці Казахстан, Республіці Узбекистан і Російській Федерації** на загальній площі 30891,5 км², де було ізольовано 332 культури збудника чуми.

Епізоотії були зареєстровані в межах природних вогнищ **ховрахового** типу (Тувинський, Центрально-Кавказький), де було виділено 23 штами чуми (6,9% від виділених по всіх вогнищах в 2009 р.); **піщаночого** (Середньоазіатський пустельний, Прикаспійський піщаний) – 262 штами (78,9%); **норицевого** (Східно-Кавказький гірський) – 5 штамів (1,6%) і **пищухового** (Горно-Алтайський) – 42 штами (12,6%) типів. Активність природних вогнищ чуми **бабакового** типу в 2009 р. виявилася тільки в реєстрації позитивних серологічних знахідок в Талаському та Тянь-Шанському (Сариджаське автономне вогнище), вогнищах.

У Середньоазіатському пустельному вогнищі епізоотична активність чуми, яка була підтверджена виділенням збудника, реєструвалася в 12 (з 16) автономних вогнищах. Найбільша кількість штамів чуми була виділена у

Прибалхашському автономному вогнище – 108. У той же час у Північно-Приаральському, Кизилкумському, Приаральсько-Каракумському та Приалакольському автономних вогнищах, при дослідженні польового матеріалу, були зареєстровані тільки позитивні серологічні знахідки. Відомостей щодо епізоотії чуми з південних автономних вогнищ (Каракумський і Копетдагський) не надходило. Епізоотія чуми у вогнищах піщаного типу протікала на території 29590,0 км², що склало 95,8 % всієї території вогнищ чуми із зареєстрованими епізоотіями чуми в СНД в 2009 р.

Серед країн СНД, де в 2009 р. виявлені епізоотії чуми, слід зазначити **Республіку Казахстан**, на території якої знаходяться природні вогнища чуми піщаного (Середньоазіатський пустельний і Волго-Уральський піщаний), ховрахового (Прикаспійський степовий) і бабакового (Тянь-Шанський, Таласький) типів. Заражена площа складала 29000,0 км², що становить 93,9% всієї епізоотичної площі в СНД. На цій території було ізольовано 255 штамів чуми (76,8 % від загальної кількості) тільки в Середньоазіатському пустельному вогнищі, яке є найбільшим за площею вогнищем чуми в країнах СНД.

Епізоотії чуми в Республіці Казахстан були зареєстровані на території 5 адміністративних областей в 20 районах. Найбільша кількість культур збудника чуми була виділена в Алматинській області – 130 штамів в Таукумському, Прибалхашському та Ілійському міжгірському автономних вогнищах.

Найбільша активність епізоотій чуми в **Російській Федерації** відзначена в піщуховому Гірсько-Алтайському природному вогнищі, де ізольовано 42 штами чумного мікроба на території Республіки Гірський Алтай і в ховраховому Тувинському природному вогнищі – 23 штами на території Монгун-Тайгінського району Республіки Тива. В Східно-Кавказькому гірському вогнищі норичевого типу, у Кулінської районі Республіки Дагестан, було ізольовано 7 штамів чумного мікроба. Загальна площа епізоотії чуми в вогнищах на території Російській Федерації - 1601,5 км², що склало 5 % всієї епізоотичної площі в СНД.

У **Республіці Узбекистан** епізоотична активність чуми в піщаночому Кизилкумському автономному вогнищі, на території Навоїської та Бухарської областей, виявилася тільки реєстрацією позитивних серологічних результатів, на площі 290 км².

Ізоляція 332 культур збудника чуми на території двох країн СНД (Республіка Казахстан і Російська Федерація), а також серопозитивні знахідки в Республіці Узбекистан, дозволили визначити зараженою чумою площу в 30891,5 км² та підтверджують, що природні вогнища чуми тут перебувають в активному стані. Аналіз показує, що в 2009 р., у порівнянні з 2008 р., епізоотична активність природних вогнищ чуми на території країн СНД декілька зменшилася, що відображено в зменшенні як зараженої чумою площі (30891,5 км² проти 39959 км²), так і кількості виділених штамів збудника чуми (332 проти 501).

Офіційна інформація щодо захворювання чумою людей на території країн СНД не поступала.

Епізоотична ситуація в природних вогнищах чуми на території країн СНД як завжди потребує додержування правил епіднагляду за ними, також як і для країн не ензоотичних з чуми проведення профілактичних заходів по санітарній охороні від завозу та розповсюдження чуми.

Інформаційний лист склав завідувач лабораторією моніторингу вогнищевих екосистем державного закладу «Українська протичумна станція» Міністерства охорони здоров`я України Чирній В.І.

Питома вага уражених чумою площ в природних вогнищах по країнам Співдружності Незалежних Держав в 2009 році

Питома вага ізолятів мікробу чуми в природних вогнищах по країнам Співдружності Незалежних Держав в 2009 році

